

Krachtmeting op een houten racebaan

Orkater/Het Nationale Toneel - Ultimo

door **Mieke Zijlmans**

fotografie: Ben van Duin

23 september 2009

De man en de vrouw bezetten ieder hun eigen uiteinde van een kolossaal houten decor. Een decor dat een racebaan vol bochten voorstelt, van het type waarmee kinderen spelen. In de bochten van die racebaan vertellen Porgy Franssen en Ariane Schluter Schlüter samen een fantastisch en meeslepend verhaal. Ze spelen niet zozeer personages, maar nemen beurtelings het woord. *Ultimo*, een co-productie van Orkater en het Nationale Toneel, gaat over de passies van twee mannen. Voor automobielen en de wegen waarop die rijden. En voor de vrouwen van wie ze houden.

Ultimo is het verhaal van twee dromers, een vader en zijn zoon. Libero Parri, de vader, is een boer die aan het begin van de 20^e eeuw zijn koeien verkoopt, omdat hij ervan droomt groot te worden dankzij de pas uitgevonden automobielen. Zoon Ultimo ('de laatste') Parri groeit op met het geluid van raceauto's in de oren, en is gefascineerd door wegen, door racecircuits. Beider dromen worden verwoest door hun geliefden.

Harmonie

Het gezin Parri leeft in vrede. Daaraan komt wreed een einde wanneer Florence, echtgenote van Libero en moeder van Ultimo, vreemdgaat. Zo verstoort ze de harmonie in het kleine plattelandsleven. Vanaf dat moment ontspoord het verhaal voortdurend.

Het bijzondere aan *Ultimo* is dat het geen normale toneeltekst is met rollen voor acteurs Porgy Franssen en Ariane Schluter. Dit stuk bestaat niet uit dialogen, maar het is een lopend verhaal met mannelijke en vrouwelijke passages. De acteurs brengen deze tekst alsof die eigenlijk ontstaat terwijl zij hem vertellen. Franssen speelt de mannenrollen. Schluter speelt de rol van de moeder van Ultimo. Later is ze de Russische prinses Elizaveta, die na

de revolutie is uitgeweken naar Amerika en daar de zonderlinge pianoreparateur Ultimo ontmoet.

Ultimo droomt ervan het ultieme racecircuit te ontwikkelen, maar Elizaveta houdt hem voor een fantast en neemt zijn liefde voor haar op de hak. Dus wil Ultimo haar per se bewijzen dat zo'n circuit tegelijk bloedstollend en hallucinerend kan werken.

Manipulatie

Ultimo is geschreven door de Italiaan Alessandro Baricco (1958). Porgy Franssen bracht van deze schrijver eerder *Zijde* en het magistraal mooie *Novecento* in vertelvoorstellingen. In feite zijn dit geen toneelstukken, zo'n voorstelling is nog het beste te omschrijven als geacteerd verhalen-vertellen. Tot nu toe speelde Franssen deze voorstellingen alleen. Nu voegt Schluter zich bij hem.

Het fascinerende aan *Ultimo* is de constante wisseling van het vertelperspectief. Aanvankelijk lopen de verhalen van de mannen en van de vrouwen nog synchroon, vullen ze elkaar aan met uitleg en details. Maar na verloop van tijd blijkt meer en meer dat er andere dingen zijn gebeurd dan de toeschouwer aanvankelijk dacht te begrijpen. De versies van de personages verschillen zo van elkaar, dat de vraag wordt wie wie heeft gemanipuleerd, wie de sterkste is in deze krachtmeting van liegen en de waarheid verdraaien.

Human beatbox

Orkater zou geen muziektheatergezelschap zijn zonder levende muziek op het podium. Die wordt hier gemaakt door cellist Harald Austbo, muzikant, die tegelijkertijd fungeert *als human beatbox*. Hij doet met evenveel gemak met zijn mond een ritmesectie na, als een trombone. Waar de muziek aanvankelijk zorgt voor opzettelijke

onderbrekingen in het verhaal, wordt Austbo's aandeel gaandeweg pregnanter en functioneler. Hij onderstreept het ritme en de ontsporing in het verhaal.

Ultimo is een kleine maar fascinerende voorstelling, gespeeld door twee acteurs die elkaar opstuwten tot een heldere en verfijnde prestatie.

Ultimo is tot en met 12 december 2009 te zien.